WP3 – ACTIVITEITEN VAN DE POWERPACK TOOLKIT

Digitaal welZijn:
Digitale detectives:
Ontmasker het nepnieuws!

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

1. Algemene informatie

Welzijnsdimensie: Digitaal welzijn
Doelgroep: 10-12 jaar
Activiteitsvorm: Interactief spel / groepsactiviteit
Duur: 45-60 minuten
Groepsgrootte: 4-6 leerlingen per groep
Transversale aanpak: Digitale geletterdheid, kritisch denken, ethiek en burgerschap

2. Leerdoelen

- Identificeer betrouwbare bronnen en onderscheid ze van twijfelachtige of valse bronnen.
- Analyseer online gevonden informatie aan de hand van eenvoudige verificatiecriteria.
- Ontwikkel kritisch denkvermogen en teamworkvaardigheden om nieuws of gegevens te evalueren.

3. Benodigde materialen

- Apparaten met internettoegang (tablets, computers of smartphones)
- Werkbladen of notitieboekjes om bevindingen in vast te leggen
- Nieuwsberichten of -post (echt en nep) aangepast aan hun tijd.
- Stiften, potloden en papier
- Timer of klok

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

4. Activiteitsstappen

Stap 1: Inleiding (5-10 min):

- Leg uit wat factchecking is en waarom het belangrijk is.
- Geef eenvoudige voorbeelden van echt en nepnieuws.

Stap 2: Groepsvorming (5 min):

- Verdeel de klas in teams van 4-6 leerlingen.
- Geef elke groep hun nieuwskaarten/berichten.

Stap 3: Onderzoek (20-25 min):

- Elke groep onderzoekt de nieuwsitems die aan hen zijn toegewezen:
  - Wie heeft deze informatie gepubliceerd?
  - Welk bewijsmateriaal wordt geleverd?
  - Zijn er betrouwbare bronnen die dit bevestigen?
- Noteer je conclusie op het werkblad: “Waar / Onwaar / Weet ik niet.”

Stap 4: Discussie en presentatie (10-15 min):

- Elke groep presenteert één nieuwsitem en legt uit hoe ze de geloofwaardigheid ervan hebben geverifieerd.
- De docent begeleidt de discussie, corrigeert fouten en benadrukt de beoordelingscriteria.

Stap 5: Afronding (5 min):

- Benadruk het belang van het controleren van informatie voordat je deze online deelt.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

5. Docentennotities en tips

- Controleer of de links en het geselecteerde nieuws geschikt zijn voor de leeftijd van de kijker.
- Moedig leerlingen aan om vragen te stellen en nieuwsgierig te zijn naar de informatie.
- Observeer de groepsdynamiek: sommige studenten hebben mogelijk begeleiding nodig om effectief samen te werken.
- Stimuleer veilig en verantwoord internetgebruik.

Inhoud van het nieuws voor studenten
Om leerlingen te helpen bij het onderzoeken en onderscheiden van echt nieuws van nepnieuws, kun je onderwerpen gebruiken die relevant zijn voor hun leeftijd en context:

Echt nieuws (aangepast aan hun leeftijd):

1. “Een elfjarig kind bedenkt een uitvinding om stranden schoon te maken en wint een lokale wetenschapswedstrijd.”
2. “Een school in de buurt organiseert een plasticvrije dag om het milieu te beschermen.”
3. “De overheid kondigt de aanleg aan van een speeltuin die toegankelijk is voor alle kinderen.”

Nepnieuws (aangepast aan hun tijd met absurde elementen):

1. "Er is een dinosaurus ontdekt die in het stadsbos leeft."
2. "Door elke dag chocolade te eten, kun je vliegen."
3. "Gratis wifi op school kan leerlingen in één week tijd superintelligent maken."
4. “Een driejarige kat is de burgemeester van een stad in Europa.”

Tips voor de inhoud:

- Meng geloofwaardig nieuws met enkele overdreven of absurde items om onderzoek te stimuleren.
- Voeg afbeeldingen of pakkende koppen toe om sociale media of kranten na te bootsen.
- Zorg ervoor dat nepnieuws leuk en onschadelijk is, en niet alarmerend of ongepast.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

6. Reflectieopdracht voor studenten

- Welke strategie heeft je het meest geholpen om te bepalen of nieuws waar of onwaar was?
- Hoe voelde het om samen met je groep het informatieraadsel op te lossen?
- Wat ga je de volgende keer anders doen voordat je online nieuws gelooft of deelt?

7. Tips voor aanpassing voor kinderen met speciale behoeften

Vereenvoudigde versie (vroege primaire versie / extra ondersteuning):

- Gebruik eenvoudiger, meer visueel nieuws met duidelijke afbeeldingen en eenvoudige taal.
- Geef stapsgewijze voorbeelden van hoe je nieuws kunt onderzoeken.
- Laat een volwassene of leeftijdsgenoot de informatie lezen en noteren.
- Verminder het aantal nieuwsberichten dat geanalyseerd moet worden.
- Gebruik zeer specifieke leidende vragen zoals "Wie heeft dit geschreven?" of "Is het geloofwaardig?"

Middelgrote versie (Middelgrote basisschool / meer zelfstandigheid):

- Gebruik complexere nieuwsberichten of koppen die realistisch overkomen.
- Stimuleer studenten om onder begeleiding zelfstandig online onderzoek te doen.
- Stimuleer groepsdiscussie en het beredeneren van hun conclusies.
- Verhoog het aantal nieuwsberichten of de moeilijkheidsgraad van absurde elementen in nepnieuws.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

Aanpassingen voor leerlingen met speciale behoeften:

- Lever vereenvoudigde versies aan van nieuwsberichten en visueel materiaal of infographics.
- Sta extra ondersteuning van een volwassene of leeftijdsgenoot toe tijdens het onderzoek.
- Neem indien nodig langer de tijd voor onderzoek en discussie.
- Bied alternatieve manieren aan om bevindingen weer te geven: tekeningen, diagrammen, geluidsopnames in plaats van alleen tekst.
- Deel taken op in duidelijke, voorspelbare stappen om begrip en deelname te bevorderen.

8. Referenties (methodologische aanpak)

- Leerlingen leren door te doen, te onderzoeken en echt en nepnieuws te evalueren.
- Het bevordert mediageletterdheid en leert leerlingen betrouwbare bronnen en bewijsmateriaal te herkennen.
- Samenwerking versterkt sociale vaardigheden en het vermogen om te argumenteren en beslissingen te nemen.
- Door de activiteit als een detectivemissie te presenteren, worden de motivatie en betrokkenheid vergroot.

Het verbindt leren met de praktijk en bevordert digitale verantwoordelijkheid en reflectie op de informatie die ze consumeren en delen.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

SOCIALE MEDIAKANALEN

PowerPackProject

power.packproject

PowerPackProject

CONSORTIUM

INqubator COÖRDINATOR

PARTNERS

ESPLAI SOCIAL

BeTrained Academy

JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS ISKOLA CSÍKSZEREDA

SCHOOL'S COOL FRIESLAND

CC BY NC SA

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

EENVOUDIGERE VERSIE

Echte nieuwskaarten

Jonge uitvinder maakt stranden schoon

Een 11-jarige leerling heeft een klein apparaatje gemaakt om plastic van stranden te verzamelen en heeft daarmee een lokale wetenschapswedstrijd gewonnen.

School organiseert plasticvrije dag

Een nabijgelegen school organiseerde een speciale dag waarop leerlingen geen plastic gebruikten om het milieu te beschermen.

Nieuwe toegankelijke speeltuin

De lokale overheid heeft de bouw aangekondigd van een nieuwe speeltuin die zo is ontworpen dat alle kinderen er veilig gebruik van kunnen maken.

De schooltuin kweekt de eerste groenten.

De leerlingen hebben de eerste tomaten en sla geoogst uit hun nieuwe schooltuin.

Lokale brandweerlieden bezoeken de school

Brandweerlieden kwamen naar de school om kinderen te leren hoe ze veilig kunnen blijven tijdens noodsituaties.

FAKE NEWS-KAARTEN

Vissen gevonden in schoolfontein

Leerlingen zeggen dat ze kleurrijke vissen in de drinkfontein van de school hebben zien zwemmen.

Rugzak die je huiswerk maakt

Met een nieuwe rugzak kun je op magische wijze al je huiswerk afmaken terwijl je slaapt.

Dinosaurus gevonden in stadsbos

Een enorme dinosaurus werd ontdekt die rondliep in het bos nabij de stad.

Chocolade laat je vliegen

Wetenschappers beweren dat kinderen die elke dag chocolade eten, zich een paar minuten lang kunnen vliegen.

Kat wordt burgemeester

Een driejarige kat is verkozen tot burgemeester van een klein stadje in Europa.

MEDIUM VERSIE

Echte nieuwskaarten

Leerlingen planten 100 bomen

Een groep studenten heeft 100 bomen geplant in een lokaal park om het milieu te helpen.

Lokale bibliotheek opent speelruimte

De stadsbibliotheek heeft een nieuwe ruimte geopend waar kinderen educatieve videospelletjes kunnen spelen.

Jonge zwemmer redt een hond

Een 12-jarige zwemmer hielp een hond te redden die in de rivier was gevallen.

Gemeente start fiets-naar-schoolprogramma

De gemeente heeft een programma gelanceerd om leerlingen aan te moedigen naar school te fietsen om de vervuiling te verminderen.

Lokaal museum opent gratis wetenschappelijke tentoonstelling

Een nabijgelegen museum heeft een tijdelijke tentoonstelling geopend waar kinderen zelf wetenschappelijke experimenten kunnen uitvoeren.

FAKE NEWS-KAARTEN

Robotleraar neemt het klaslokaal over.

Een school verving alle leraren door robots die nooit fouten maken.

De maan kleurt één nacht groen.

Wetenschappers zeggen dat de maan aanstaande vrijdag heldergroen zal kleuren.

Schoenen waarmee je 100 km/u kunt rennen.

Een nieuw paar schoenen kan ervoor zorgen dat kinderen sneller rennen dan een auto.

Boodschappen in onzichtbare inkt gevonden op straatnaamborden

Er wordt beweerd dat er geheime, onzichtbare boodschappen op straatnaamborden in de stad zijn verschenen.

Nieuwe app voorspelt je dromen

Een nieuwe mobiele app beweert precies te kunnen voorspellen waar je elke nacht over zult dromen.

VERIFICATIEKAARTEN

Vraag: Wie heeft deze informatie gepubliceerd?

Hint: Gaat het om een echte organisatie, een persoon die je kent, of een willekeurige pagina?

Vraag: Is er enig bewijs?

Tip: Foto's, video's of feiten die er realistisch uitzien en niet overdreven zijn.

Vraag: Kan een andere betrouwbare bron dit bevestigen?

Tip: Kijk of andere websites of pagina's hetzelfde beweren.

Vraag: Ziet de afbeelding er realistisch uit?

Tip: Kijk of het bewerkt of vreemd lijkt.

Vraag: Is de kop overdreven?

Tip: Grote, schokkende beweringen zijn vaak nep.

Vraag: Wanneer is het gepubliceerd?

Tip: Oude of onduidelijke datums kunnen een waarschuwingssignaal zijn.

RESULTATENKAARTEN

WAAR

De informatie is juist en bevestigd.

ONWAAR

De informatie is nep of verzonnen.

NIET ZEKER

Er is meer informatie nodig om een besluit te kunnen nemen.

WAARSCHIJNLIJK WAAR

Het lijkt echt, maar er is nog een laatste controle nodig.

WAARSCHIJNLIJK ONWAAR

Het ziet er nep uit, maar we hebben meer bewijs nodig.

MEER BEWIJS NODIG

We kunnen nog geen besluit nemen.

AANGEPASTE NIEUWSKAARTEN

Echte nieuwskaarten

Kind helpt stranden schoonmaken

Een kind heeft een klein apparaatje gemaakt om plastic van het strand op te ruimen.

Plasticvrije dag op school

Een school hield een dag zonder plastic om de planeet te helpen.

Nieuwe speeltuin voor iedereen

Er wordt een nieuwe speeltuin gebouwd zodat alle kinderen kunnen spelen.

Kinderen planten bomen

De leerlingen hebben veel bomen in een park geplant.

Nieuwe speelkamer

De bibliotheek heeft een nieuwe ruimte met educatieve spelletjes.

Kind redt hond

Een 12-jarige hielp een hond uit de rivier.

Kinderen helpen mee met het schoonmaken van het park.

Kinderen hielpen mee met het schoonmaken van een park door afval en bladeren op te rapen.

De school begint met een leeshoek.

De school heeft een kleine leeshoek gemaakt waar kinderen rustig kunnen zitten en lezen.

Nieuwe hellingbaan bij het sportcentrum

Er is een nieuwe hellingbaan aangelegd zodat alle kinderen gemakkelijk toegang hebben tot het sportcentrum.

De klas doneert speelgoed.

Leerlingen hebben speelgoed ingezameld om te geven aan kinderen die het nodig hebben.

FAKE NEWS-KAARTEN

Dinosaurus in het bos

In het stadsbos werd een dinosaurus gezien.

Chocolade laat je vliegen

Het eten van chocolade zorgt ervoor dat je kunt vliegen.

De kat is de burgemeester

Een kat is de burgemeester van een stad.

Robotleraren

Robots geven nu alle lessen.

Groene Maan

Volgende week zal de maan groen zijn.

Supersnelle schoenen

Schoenen waarmee je sneller rent dan een auto.

Vliegende rugzak

Met een rugzak kun je vliegen als je heel hoog springt.

Sprekende bomen

Bomen in het park kunnen 's nachts met mensen praten.

Magisch potlood

Een potlood dat vanzelf huiswerk maakt terwijl je slaapt.

Onzichtbare huisdieren

Een nieuwe dierenwinkel verkoopt onzichtbare dieren die je alleen kunt horen.

CONTROLEKAART

Wie heeft dit geschreven? Een persoon? Een school? Een vreemde pagina?

Is het geloofwaardig? Klinkt het echt of juist te vergezocht?

Mogen we het controleren? Zoek het online op of vraag het aan een volwassene.

Is de foto vreemd? Ziet hij er nep uit?

Is de titel te vergezocht? Klinkt het onmogelijk?

Is het nieuws oud? Controleer de datum.